

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 2012/50201-8

Arkivkode: 501

Dato: 15.02.2012

Hørings svar vedrørende utkast til midlertidig forskrift om anerkjennelse av enkelte farskap fastsatt i utlandet etter lov om barn og foreldre for barn født av surrogatmor i utlandet

Det vises til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 20. desember 2011 hvor det bes om høringsinstansenes syn på forslag til midlertidig forskrift om anerkjennelse av enkelte farskap fastsatt i utlandet for barn født av surrogatmor i utlandet. Høringsfrist er satt til 17. februar 2012.

Departementet har bedt høringsinstansene forelegge høringsbrevet for underliggende etater. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har i tråd med dette forelagt høringsbrevet for de fem regionskontorene i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat).

Uttalelse fra de fem regionskontorene følger vedlagt.

Innledning:

Bufdir støtter formålet med forskriften og departementets tiltak for å rydde opp i rettstilstanden til de barna som omfattes av forskriften, noe som er helt nødvendig inntil en varig ordning kommer på plass.

Høringsuttalelse:

Til § 1:

Bufdir støtter departementets syn om at adgangen til anerkjennelse av farskap fastsatt i utlandet etter denne forskriften skal være midlertidig. Etter vårt syn bør det kreves at barnet kan regnes som bosatt i Norge på ikrafttredelsestidspunktet, ikke kun at barnet oppholder seg i Norge. Det vises til kap. 9 i barneloven hvor «busatt» er tilknytningkriteriet.

Ved å gi familier som allerede er etablert i Norge, og som kan dokumentere farskap fastsatt i utlandet, mulighet til å få anerkjent dette farskapet, gis disse mulighet til å få etablert juridisk farskap til barnet for deretter å kunne søke om stebarnsadopsjon. Etter Bufdirs syn vil det være til disse barnas beste å få juridisk tilknytning til sine omsorgspersoner.

Bufdir vil understreke at det er viktig at adgangen til slik anerkjennelse som forskriften åpner opp for er midlertidig, og at den ikke gir føringer for fremtidig lovgivning på området.

Til § 2:

I forslag til merknad til § 2 fremgår det at en utenlandsk farskapsavgjørelse ikke kan anerkjennes dersom surrogatiarrangementet er kommet i stand ved tvang. Dette bør fremgå av selve forskriftsteksten, enten i § 2 eller i en annen paragraf. Det bør også fremgå av merknader til paragrafen hva som ligger i begrepet «tvang» i denne sammenheng.

Når det gjelder vilkåret om at farskapet må følge av «dom eller administrativ avgjørelse av kompetent myndighet», er Bufdir enig i at det er en forutsetning at det kan dokumenteres at avgjørelsen er rettskraftig. Det bør imidlertid fremgå av merknader til paragrafen hva som kreves av dokumentasjon (originaldokument, kopi bekreftet av offentlig myndighet, krav om verifisering etc.)

Det bør også fremgå hvilke krav som stilles for å anse surrogatmors identitet som «kjent». Til sammenlikning vil surrogatmor alltid være part ved behandling av en etterfølgende stebarnsadoptionsøknad. Opplysning om surrogatmors identitet og mulighet til å komme i kontakt med henne blir ofte avgjørende for om stebarnsadoptionsøknad kan innvilges. Det skal ved søknad om stebarnsadoptionsøknad også mye til for å legge til grunn at surrogatmor er å anse som forsvunnet.

For å legge til rette for en effektiv, enkel og forsvarlig anerkjennelsesadgang bør det også fremstå som klart for søkerne hva slags dokumentasjon som er nødvendig å legge frem for å få farskapet anerkjent.

Bufdir foreslår bruk av dna-test i saker om anerkjennelse av utenlandske farskap. I forhold til andre farskapssaker er situasjonen spesiell i surrogatsaker ved at barnets sosiale mor ikke automatisk er juridisk mor til barnet etter norsk rett, og at juridisk mor i de fleste tilfellene ikke er genetisk mor til barnet. Ved bruk av dna-test vil farskap til den som genetisk er far, bli anerkjent på en enkel, rimelig og effektiv måte. Samtidig vil det kunne stilles mindre strenge krav til den utenlandske avgjørelsen. Bufdir har forståelse for at ulike syn på bruk av dna-test kan gjøre seg gjeldende, men mener at hensynet til barnet må veie tyngst. For barnet vil juridisk farskap kunne bli etablert raskt, samtidig som barnet sikres retten til kunnskap om biologisk opphav, jf. Barnekonvensjonen art. 7 nr. 1. Bufdir kan heller ikke se at bruk av dna-test skulle fremstå som inngripende ovenfor enkeltpersoner. Barnet vil kunne bli sikret juridisk tilknytning til den andre omsorgspersonen ved etterfølgende stebarnsadoptionsøknad. For de tilfeller dna-test viser at det ikke er genetisk tilknytning, vil barnet kunne sikres juridisk tilknytning til begge sine omsorgspersoner ved adoptionsøknad. På denne bakgrunn ber Bufdir departementet om å vurdere om forskriftshjemmelen i barneloven § 11 annet ledd kan/bør benyttes.

Til § 3:

Det bør fremgå klart av ordlyden at også anerkjennelse etter § 3 forutsetter at det foreligger en utenlandsk dom eller administrativ avgjørelse. Forskriften gjelder anerkjennelse av farskap og det må derfor være noe å anerkjenne for å være innenfor anvendelsesområdet, jf. barneloven § 85. 2. ledd. Det foreslås derfor følgende ordlyd:

«Dersom vilkåret etter § 2 nr. 2 ikke er oppfylt, kan farskapet likevel anerkjennes i Norge dersom særlige grunner taler for det.»

Det bør fremgå av merknader til paragrafen flere eksempler på momenter som kan være relevante i den konkrete vurderingen som skal gjøres for å kunne anerkjenne farskap fordi det foreligger «særlige grunner».

Etter Bufdirs syn bør farskap dokumentert ved dna-test være en slik «særlig grunn». Ved å bidra til å opplyse saken ved å legge frem/tilby dna-test vil søker selv kunne medvirke til å forenkle saksgangen samtidig som farskapet blir plassert der det genetisk hører hjemme.

Til § 4:

Bufdir støtter departementets syn om at dna-test slik det er beskrevet, kan gi grunnlag for anerkjennelse av farskap. Dette fordi farskap anerkjent på grunnlag av dna-test på en enkel måte plasserer det juridiske farskapet der det genetisk hører hjemme.

Til § 5:

Bufdir er enig i at NAV internasjonalt bør behandle søknader om anerkjennelse etter denne forskriften.

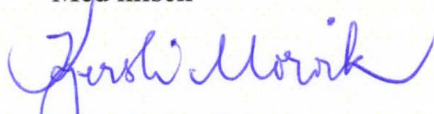
Til § 7:

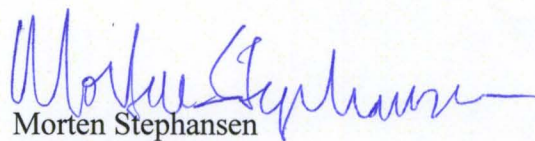
Det vises til det som er sagt under § 1.

Til § 8:

Etter Bufdirs syn bør forskriften ikke være tidsbegrenset til å gjelde i ett år, men gjelde inntil eventuelle nye lovbestemmelser trer i kraft. Det er viktig for de barna dette gjelder at det juridiske foreldreskapet blir etablert, og en ettårsfrist gir en viss bekymring for at det kan bli enkelte uavklarte saker. Dette fordi en tidsbegrenset forskrift gir risiko for at det blir et tidsrom mellom den perioden forskriften gjelder for og ikrafttredelse av eventuelle nye lovbestemmelser hvor barn ikke gis mulighet til å bli sikret juridisk tilknytning til sine omsorgspersoner.

Med hilsen

Kjersti Morvik (e.f)
konst. avdelingsdirektør

Morten Stephansen
avdelingsdirektør

Kopi til:
Regionkontorene